

Finanspolicy Västerås kommunkoncern

Antagen av kommunfullmäktige 2023-06-15

Innehåll

Bakgrund, mål och syfte	3
Ansvarsfördelning	3
Utlåning och borgen till hel- och delägda bolag	4
Likviditetsplanering	4
Leasing	5
Risker och regler	5
Riskbegränsande regler skuldförvaltning	5
Risker och regler	6
Generella regler för kapitalförvaltning	8
Likviditetsförvaltning	10
Pensionsmedelsförvaltning	12
Kulturfonden och Asköviksfonden	14

Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

Bakgrund, mål och syfte

Kommunkoncernen Västerås Stad äger lånefinansierade tillgångar till betydande belopp. Staden bedriver också tillgångsförvaltning. Detta betyder att staden både lånar och placerar med olika syften och mål.

Med målet att begränsa både de finansiella riskerna och de finansiella kostnaderna är det av yttersta vikt att staden upprätthåller ett gott anseende i de finansiella marknaderna samt ett högt och stabilt kreditbetyg.

Finanspolicyn syftar till att beskriva och definiera de övergripande målen, principerna och de riskbegränsande reglerna för Västerås Stads skuld- och tillgångsförvaltning.

Hanteringen av stadens skuld- och tillgångsförvaltning, och de därmed förknippade finansiella riskerna, ska präglas av helhetssyn, framförhållning, aktiv förvaltning samt god riskkontroll.

Kommunkoncernens kapitalförsörjning och skuldförvaltning ska endast ske genom upplåning i kommunens namn med vidareutlåning till de kommunala bolagen.

Finanspolicyn gäller Västerås Stads kommunkoncern, vilken inbegriper staden och av staden till minst 50 procent ägda bolag. De riskbegränsande regler som beskrivs i policyn avser stadens samlade skuldförvaltning, likviditetsförvaltning och tillgångsförvaltning.

Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige

- Fastställer finanspolicyn och följer upp efterlevnaden i hel- och delårsredovisning.

Kommunstyrelsen

- Ansvarar för att löpande utvärdera finanspolicyn och föreslå kommunfullmäktige nödvändiga förändringar.
- Följer månadsvis upp efterlevnaden av finanspolicyn.
- Fattar beslut om finansriktlinjer som på övergripande nivå beskriver hur skuld- och tillgångsförvaltningen ska bedrivas, organiseras/delegeras och hur den löpande rapporteringen ska ske. Finansriktlinjer ska också beskriva hur staden fattar beslut om och hanterar tillfälliga avsteg från finanspolicyns riskbegränsande regler samt hur risker som inte omfattas av finanspolicyn tillfälligtvis ska hanteras.

Utlåning och borgen till hel- och delägda bolag

Allmänna principer

Kommunfullmäktige ska årligen besluta om en låneram för kommunkoncernens bolag samt en låneram för Stadens upplåning.

Stadens prissättning ska eftersträva marknadsmässiga villkor i syfte att möta lagkrav på konkurrensneutralitet för de verksamheter som verkar i konkurrens med privata aktörer. Prissättningen ska vara transparent och bestå av den underliggande marknadsräntan för kommunkoncernens totala finansiering och en bedömd individuell marknadsmässig marginal. Vid borgen ska en motsvarande marknadsmässighet eftersträvas.

Ansvar för risk och resultat

Kommunkoncernens bolag ansvarar, inom ramen för gällande ägardirektiv, för sina respektive investerings- och försäljningsbeslut och för optimeringen av sitt respektive rörelsekapital. Staden ansvarar för att hantera avvägningen mellan kostnad och risk inom ramen för kommunkoncernens finanspolicy.

Med målet att fullt ut uppnå samordningsfördelar, samsyn och förankring kring risker och kostnader i skuldförvaltningen ska det finnas ett finansråd där företrädare för ledningen i de största kommunala bolagen och stadens finansfunktion träffas minst tertialvis för informationsutbyte och strategiska diskussioner kopplade till skuldförvaltningen. Stadens finansfunktion är sammankallande. Syftet med de strategiska diskussionerna är att ge de största bolagen ett substantiellt medinflytande över den finansiella risknivån i sin egen balansräkning.

Utlåning och borgen till delägda bolag

Kapitalförsörjning till delägda bolag och förbund ska ske genom utlåning och/eller borgen från staden och får endast ske i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade låne- och borgensramar och med motsvarande andel i åtagande i vad som regleras i konsortialavtal eller motsvarande avtal.

Likviditetsplanering

Västerås Stad har det övergripande ansvaret för att samordna kommunkoncernens likviditetsplanering. De kommunala bolagen ska löpande upprätta likviditetsprognoser för de närmaste 60 dagarna samt minst halvårsvis eller på begäran upprätta fleråriga planer för likviditet och lånebehov. Kommunkoncernen ska ha ett koncernkontosystem för att samordna betalningsflöden.

Leasing

Finansiering av lös egendom kan ske genom leasing. Leasing ska endast användas när det är ekonomiskt fördelaktigt jämfört med köp. Särskilda riktlinjer gällande leasing finns.

Risker och regler

Operativa risker

DEFINITION

Risken att bristfälliga rutiner, personalresurser och den mänskliga faktorn orsakar staden förluster eller ökade kostnader.

PRINCIPER

De operativa riskerna ska begränsas genom god intern riskkontroll, löpande uppdaterade samt väl dokumenterade rutinbeskrivningar och arbetsinstruktioner som dokumenterar arbetsuppgifter, processer, IT-system, uppföljning och rapportering.

Skuld- och likviditetsförvaltningen ska organiseras utifrån en ansvarsfördelning som alltid upprätthåller principen att ingen enskild person ensam ska handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan.

Riskbegränsande regler skuldförvaltning

Finansiella Instrument

UPPLÅNING

Staden får använda:

- Bilateral låna
- Certifikat
- Obligationer

Derivatinstrument

För att effektivt kunna hantera sitt förvaltningsuppdrag får staden använda sig av räntederivat i syfte att omvandla ränterisker i skuldförvaltningen. Räntederivat används för att omvandla rörlig ränta till fast ränta eller fast ränta till rörlig ränta. Framtida räntevillkor ska vara förutbestämda eller kunna utläsas i marknadsräntor eller index.

GODKÄNDA DERIVATINSTRUMENT

- Räntetak och räntegolv
- Ränteswapar

- Valutaränteswapar
- Ränteooptioner
- Kombinationer av ovanstående

Risker och regler

Finansieringsrisk

DEFINITION

Med finansieringsrisk menas att finansiering av stadens kapitalbehov försvåras eller fördyras.

RISKHANTERING

Finansieringsrisken indelas i tre undergrupper. Likviditetsrisk, upplåningsrisk samt ränterisk.

Likviditetsrisk

DEFINITION

Att staden på kort sikt inte har likvida medel för att klara av sina betalningar.

BESKRIVNING

Likviditetsrisken ska säkras genom att hålla en likviditetsreserv. Det är viktigt att vårda stadens kreditbetyg hos S&P Global ratings. Det inkluderar att hålla en god likviditetsreserv med antingen likvida tillgångar eller olika typer av kreditfaciliteter.

REGLER

Likviditetsreserven mäts enligt det S&P Global ratings kvantifierade måttet LCR och ska alltid överstiga 120 %.

Upplåningsrisk

DEFINITION

Att staden har svårigheter att låna eller måste låna till högre kreditkostnad för att möta förfallande lån och/eller nya finansieringsbehov.

REGLER

I syfte att begränsa upplåningsrisken bör förfallen på kommunkoncernens upplåning spridas över tiden så att tillfälliga marknadsstörningar ska påverka kommunen i begränsad omfattning. Maximal löptid vid upplåning är 10 år. Förfallen ska spridas enligt tabell 1:

Tabell 1

Typ av upplåning	Som andel av extern upplåning	Återstående löptid	Normportfölj
Kort upplåning	Maximalt 65 % av total skuld	0 – 12 månader	25 % till 50 %
Lång upplåning	Minst 35 % av total skuld	1 – 10 år	50 % till 75 %
Genomsnittlig kapitalbindningstid		1 – 5 år	2 till 4 år

Ränterisk

DEFINITION

Risken att förändringar i marknadsräntan påverkar kommunkoncernens resultat.

REGLER

I syfte att begränsa ränterisken ska ränteomsättningstillfällena på lån och derivat spridas över tid och i enlighet med tabell 2.

Tabell 2

Typ av exponering	Som andel av extern upplåning	Återstående genomsnittlig löptid	Normportfölj
Kort räntebindningstid	Maximalt 65 % av total skuld	0 – 12 månader	25 % till 50 %
Lång räntebindningstid	Minst 35 % av total skuld	1 – 10 år	50 % till 75 %
Genomsnittlig räntebindningstid		1 – 5 år	2 till 4 år

Kreditrisk

DEFINITION

Risken att motparten eller låntagaren inte kan fullgöra sina åtaganden i ingångna derivatkontrakt.

REGLER

Motparter derivatavtal

Ingående av derivataffärer får endast ske med motparter där staden upprättat ramavtal samt att motparten har en kreditrating om minst BBB+ enligt S&P Global ratings. Om en motpart blir nedgraderad så att kravet på kreditrating inte uppfylls, får inga fler transaktioner ingås med den motparten, undantaget affärer som låser eller begränsar motpartsrisken.

Det sammanlagda värdet av placeringar genom bankinlåning och marknadsvärdet i derivattransaktioner kopplade till skuldförvaltningen får inte överstiga 1,5 miljarder kronor per motpart.

Kreditlöften

Godkända motparter vid tecknande av kreditlöften ska ha lägst kreditbetyget A- enligt S&P Global ratings.

Valutarisk

DEFINITION

Risken att återbetalning av lån upptagna i annan valuta än SEK kan komma att fördyras när växelkurser varierar.

REGLER

All valutarisk skall kurssäkras. Detta innebär att valutaexponering relaterad till skuldförvaltningen skall kurssäkras så att alla kända framtida kassaflöden omvandlas till svenska kronor.

TILLÅTNA INSTRUMENT

Förutom ordinarie valutaväxlingar får staden använda:

- Valutaterminer
- Valutaswappar
- Valutaränteswapar
- Valutaoptioner

Generella regler för kapitalförvaltning

Etik och hållbarhet i kapitalförvaltningen

Staden ska vid val av placeringar ta hänsyn till och främja god etik, ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Placeringar medges inte direkt i företag som har produktionen eller försäljningen av krigsmateriel, pornografi eller tobaks- och alkoholvaror som en väsentlig del av verksamheten. Vidare medges inte placeringar direkt i företag som till en väsentlig del av verksamheten utvinner fossila bränslen. Placeringar ska även undvikas i företag som på annat sätt är inblandade i framställningen av fossila bränslen genom t.ex. produktion och prospektering.

Stadens ställning medför ett ansvar att verka för god etik, vilket definieras som avståndstagande från kriminalitet, respekt för seriösa affärsmetoder samt demokratiska principer. Staden har som krav att de företag och organisationer i vilka kapital investeras följer de internationella normer för

mänskliga rättigheter, arbete och miljö, vilka finns formulerade i FN-konventioner och traktater som humanitär rätt, folkrätt och miljölagstiftning. Investeringar ska inte heller göras i länder som är föremål för, av Sverige sanktionerad, handelsblockad av FN eller EU.

För att vidga hållbarhetsperspektivet kommer staden sträva efter att göra placeringar i bolag som aktivt arbetar med och främjar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Riskhantering

Risken hanteras framför allt på övergripande nivå i respektive förvaltning genom valet av strategi och tillgångsallokering. Därutöver reglerar finanspolicyn limiter för ett antal specifika finansiella risker såsom valutarisk och kreditrisk enligt nedan.

Valutarisk

Valutarisken anger portföljens känslighet för förändringar i den svenska kronans värde kontra utländska valutor. Utgångspunkten vid förvaltning av stadens portfölj är att begränsa valutarisken.

Följande gäller i respektive tillgångsslag:

- Räntebärande värdepapper ska valutasäkras då valutarisken i annat fall skulle bli den dominerande risken i placeringen.
- Aktieplaceringar valutasäkras normalt sett inte då valutarisken ingår som en mindre del i den totala risken i placeringar i aktier på utländska marknader.

Ränterisk

Ränterisk innebär att marknadsvärdet på räntebärande värdepapper faller när det allmänna ränteläget stiger, och omvänt. Ränterisken mäter portföljens exponering mot förändringar i marknadsräntan. Ränterisken hanteras genom begränsning av portföljens löptid.

Kreditrisk

Kreditrisk i kapitalförvaltningen berör ränteplaceringar och definieras som risken för värdeförlust på grund av att en motpart (till exempel bank, kommun, landsting, kapitalförvaltare) inte fullgör sina finansiella förpliktelser. Kreditrisk definieras som risken för att en fordran inte betalas på utsatt tid och/eller med det belopp som fordran utgör. För att hantera denna risk ska placeringarna fördelas mellan olika emittenter (utgivare).

För att hantera kreditrisken på ett effektivt sätt ska ränteplaceringar i första hand göras genom placering i fonder. Dessa ska bestå av räntebärande papper med god kreditvärdighet och riskspridning. Fonder som inte uppfyller detta krav definieras som alternativa placeringar.

Vid placering direkt i enskilda räntebärande värdepapper ska dessa ha en rating om lägst BBB-/Baa3 (från S&P Global Ratings/Moodys).

Tillåtna ägandeformer

- Direkt ägande: Placering får ske i direkt ägande av tillgångsslagen aktier och räntebärande värdepapper.
- Värdepappersfonder: Placering får ske i fonder som har Finansinspektionens, eller motsvarande utländsk myndighets, tillstånd och vars placeringsinriktning överensstämmer med bestämmelserna i denna policy.
- Derivatinstrument: Med derivatinstrument avses exempelvis optioner, terminer och swapavtal. Derivatinstrument får endast användas inom ramen för en värdepappersfond.

Det är inte tillåtet att placera i så kallade strukturerade instrument. Ett strukturerat instrument är en kombination av en obligation och optioner, exempelvis aktieindexobligationer.

Likviditetsförvaltning

Stadens likvida medel ska förvaltas på ett sådant sätt att en god betalningsberedskap upprätthålls vid alla tillfällen. Utöver detta gäller att medlen ska placeras så att en god avkastning erhålls samtidigt som säkerheten inte åsidosätts.

Tillåtna tillgångslag/instrument

Placeringar får ske genom bankinlåning med banker på den svenska marknaden som har en kreditrating om minst BBB+ enligt S&P Global ratings med en beloppsgräns på en miljard kronor per motpart, i räntebärande värdepapper samt räntefonder. Placeringarna ska vara i svenska kronor.

Riskhantering

För att minska ränterisken, d v s att en räntehöjning påverkar marknadsvärdet av placeringarna negativt, i denna förvaltning ska den genomsnittliga löptiden för portföljen inte överstiga 1 år.

Det sammanlagda värdet av placeringar genom bankinlåning och marknadsvärdet i derivattransaktioner kopplade till skuldförvaltningen får inte överstiga 1,5 miljarder kronor per motpart.

Överlikviditetsförvaltning

BAKGRUND

Under perioder kan staden ha likvida medel som utifrån stadens likviditetsprognoser inte ska utnyttjas de närmaste 12 månaderna.

Detta kapital ska placeras med en placeringshorisont på 1–5 år, med beaktande av aktuell likviditetsprognos. Givet placeringshorisonten är det rimligt med ett visst mått av risktagande för att skapa en god avkastning på kapitalet.

ÖVERGRIPANDE MÅL

Det huvudsakliga målet med kapitalförvaltningen är att givet placeringshorisonten skapa en så hög avkastning som möjligt för att bidra till stadens resultat.

- Överlikviditetsförvaltningen ska ge en avkastning på 1 % per år i reala termer, d v s justerat för inflation, sett som ett genomsnitt över tid.

Övergripande förvaltningsstrategi och riskhantering

Staden ska tillämpa en i huvudsak passiv strategi för övergripande riskhantering där portföljens allokering hålls relativt konstant över tid, så kallad strategisk tillgångsfördelning med rebalansering.

Strategin innebär att fördelningen mellan olika tillgångsslag inte aktivt förändras utifrån hur de finansiella marknaderna utvecklas eller hur de bedöms utvecklas framåt. Allokeringsförändringar görs primärt för att återställa fördelningen mellan de olika tillgångsslagen till den strategiska tillgångsfördelningen (portföljens normalfördelning).

Den strategiska tillgångsfördelningen är vald så att risken i portföljen inte ska bli allt för hög, det vill säga att risken är så låg att marknadsvärdet i en kraftig finansiell kris inte faller mer än vad staden accepterar. Mot bakgrund av normalfördelningen bedöms nedsidesrisken i portföljen vara ca 10%.

Normalportfölj och limiter för tillgångsslag

Allokeringen mellan olika tillgångsslag uttrycks som en normalportfölj vilken speglar stadens strategi i kapitalförvaltningen. Normalportföljen motsvarar den portföljsammansättning som krävs för att den förväntade avkastningen ska motsvara avkastningsmålet över tiden enligt tabell 3.

Tabell 3

Tillgångsslag	Minst	Normalt	Maximalt
1. Likvida medel	0%	0%	10%
2. Räntebärande värdepapper	55%	75%	100%
3. Aktier	0%	25%	35%
- Varav svenska aktier	0%	25%	50%
- Varav utländska aktiefonder	50%	75%	100%

Sammansättning inom tillgångsslagen

Placeringar i räntebärande värdepapper bör spridas mellan tillgångar med olika finansiella egenskaper (med avseende på ränterisk, kreditrisk och löptid) för att uppnå en rimlig balans mellan förväntad avkastning och risk. Maximal genomsnittlig löptid i ränteportföljen är 5 år.

I perioder då aktieexponeringen är låg kommer en stor del av kapitalet att placeras i ränteinstrument med låg risk i avvaktan på att det återplaceras i aktier.

Risken i aktieportföljen begränsas i första hand genom att sprida kapitalet på olika geografiska marknader.

Pensionsmedelsförvaltning

Bakgrund

Västerås stad har frigjort ett större kapital för långsiktig förvaltning med syftet är att skapa en pensionsfond.

Likviditetsbelastningen avseende pensionsåtagandet förväntas öka kraftigt framöver, efter år 2040 accelererar denna utveckling. Även pensionskostnaderna förväntas öka framöver, mer än stadens intäkter. Denna utveckling väntas fortgå till mitten på 2040-talet för att därefter avta.

Mot bakgrund av stadens långsiktiga åtagande samt att utmaningarna med pensionsåtagandet ökar på sikt ska pensionsmedelsförvaltningen ha en långsiktig karaktär.

Övergripande mål

Det huvudsakliga målet med kapitalförvaltningen är att minska belastningen från stadens pensionsåtagande, både vad gäller likviditetsbehov och pensionskostnader. För att möta den ökande likviditetsbelastningen och kostnaderna för pensioner bör pensionsmedlen ökas med hjälp av avkastning och nya avsättningar.

Långsiktiga mål

- Att marknadsvärdet av tillgångarna i pensionsmedelsförvaltningen senast år 2040 täcker minst hela pensionsskuldens bokförda värde (d v s minst 100% konsolidering).
- Att pensionsmedelsförvaltningen ska ge en långsiktig avkastning på 4 % per år i reala termer, d v s justerat för inflation.

Efter att målet om 100% konsolidering nåtts kommer avkastningen från portföljen i kombination med en minskande pensionsskuld att skapa ett överskott av kapital relativt storleken på pensionsskulden. Detta överskott kan användas till uttag för att täcka likviditetsbehov hänförliga till pensionsåtagandet. I takt med att kapitalet ökar kommer även avkastningen

från kapitalförvaltningen att öka. Detta minskar den resultatmässiga belastningen på stadens ekonomi kopplat till de ökande pensionskostnaderna.

Övergripande förvaltningsstrategi och riskhantering

För att nå det långsiktiga avkastningsmålet krävs i normalläget en relativt hög andel riskfyllda tillgångar. I syfte att minska förlusterna vid kraftiga börsfall ska andelen riskfyllda tillgångar i portföljen (primärt aktier) styras dynamiskt.

Andelen riskfyllda tillgångar ska löpande justeras så att portföljen som mest kan tappa 20 % i värde i förhållande till det högsta värdet de senaste 24 månaderna (beräknat som värdet den sista dagen varje månad).

Detta innebär att risken i portföljen i första hand styrs på övergripande nivå. För att kunna agera på detta sätt krävs breda intervall för hur mycket kapital som får placeras i respektive tillgångsslag. Framför allt behöver andelen aktier kunna minskas kraftigt för att skydda portföljens värde att från att falla mer än 20 %.

Vid sidan av riskbegränsningen är utgångspunkten för allokeringen mellan tillgångsslagen är att i normalläget ha en så hög andel aktier som möjligt för att maximera förväntad avkastning.

Normalportfölj och limiter för tillgångsslag

Allokeringen mellan olika tillgångsslag uttrycks som en normalportfölj vilken speglar stadens strategi i kapitalförvaltningen. Normalportföljen motsvarar den portföljsammansättning som krävs för att den förväntade avkastningen ska motsvara avkastningsmålet över tiden. Normalportfölj och limiter enligt tabell 4.

Tabell 4

Tillgångsslag	Minst	Normalt	Maximalt
1. Likvida medel	0%	0%	10%
2. Räntebärande värdepapper	10%	30%	100%
3. Aktier	0%	70%	80%
- Varav svenska aktier	0%	25%	50%
- Varav utländska aktiefonder	50%	75%	100%

Sammanfattning inom tillgångsslagen

Placeringar i räntebärande värdepapper bör spridas mellan tillgångar med olika finansiella egenskaper (med avseende på ränterisk, kreditrisk och löptid) för att uppnå en rimlig balans mellan förväntad avkastning och risk. Maximal genomsnittlig duration i ränteportföljen är 5 år.

I perioder då aktieexponeringen är låg kommer en stor del av kapitalet att placeras i ränteinstrument med låg risk i avvaktan på att det återplaceras i aktier.

Risken i aktieportföljen begränsas i första hand genom att sprida kapitalet på olika geografiska marknader.

Kulturfonden och Asköviksfonden

Västerås stads Kulturfond tillkom 1944 i samband med försäljning av stadens aktieinnehav i Stockholm-Västerås-Bergslagens Nya Järnvägs AB.

Placeringshorisonten för förvaltningen är ej begränsad. Portföljen ska förvaltas på ett sätt som långsiktigt söker minimera värdeförändringar och som överensstämmer med uppställda mål.

Mål för förvaltningen av Kulturfonden och Asköviksfonden

- Att uppnå en stabil och hög avkastning med hänsyn tagen till de riskbegränsningar som finns.
- Att eftersträva en stabil real värdetillväxt, uppgående till minst en procent per år sett över rullande femårsperioder.

Utdelning av fonden

Ur fondens avkastning skall kommunfullmäktige årligen besluta om ramen för disponibel avkastning, vilken högst får uppgå till:

- 75% av avkastningen (räntor, aktieutdelningar samt realisationsvinster netto)

Normalportfölj och limiter för tillgångsslag

Allokeringen mellan olika tillgångsslag uttrycks som en normalportfölj vilken speglar stadens strategi i kapitalförvaltningen. Normalportföljen motsvarar den portföljsammansättning som krävs för att den förväntade avkastningen ska motsvara avkastningsmålet över tiden. Normalportfölj och limiter enligt tabell 5.

Tabell 5

Tillgångsslag	Minst	Normalt	Maximalt
1. Likvida medel	0%	0%	10%
2. Räntebärande värdepapper	35%	50%	65%
3. Aktier	35%	50%	65%
- Varav svenska aktier	0%	25%	50%
- Varav utländska aktiefonder	50%	75%	100%

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se